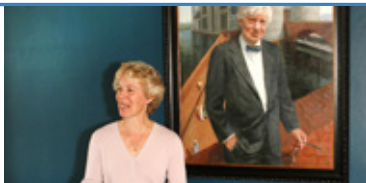

Valla ülejutusosalade uuring on valmis

• Loe lk 3

Kas Kahn või mitte Kahn?

• Loe lk 4

LIFE programm paneb keskkonna- projektidele öla alla

• Loe lk 5

Kuressaare sünnipäev koos emadepäeva ja Euroopa päevaga

Piret Puusepp

Kuressaare kultuurivara kultuurikorraldaja

Pühapäeval, 9. mail tähistame piiranguid järgides Kuressaare keskväljakul emadepäeva, Kuressaare linna sünnipäeva ja Euroopa päeva. Olulised ja märgilised tähtpäevad kõik, mis vääriksid tähelepanu ja pidulikke kontsertpäeva.

Naiskodukaitse Saaremaa ringkond tunnustab koostöös Kultuurivara, Kadi raadio ja ajalehega Saarte Hääli juba 15. korda ühte tublit Saare maakonnas elavat ema. Aunimetuse Saare maakonna aasta ema andmise eesmärk on väärtustada emadust ja perekonda ning tunnustada ema rolli laste kasvatamisel. Me elame väga erilisel ajal, mis nõuab paljusi suuremat pingutust ja seda eriti emadelt. Emad ei oota tunnustust ja tähelepanu, nad annavad endast kõike lihtsalt ja südamest. Seda enam tahaksime emadepäeval juhtida tähelepanu emade lõpmata suurele tööle ja armastusele.

Saare maakonna aasta ema selgub keskpäeval

Pühapäeva keskpäeval kell 12 algaval kontsertaktusel kuulutatakse Saare maakonna aasta ema 2021 pidulikult välja. Aasta

emale pühendatud väliskontserdil astuvad üles sarmikas meesansambel Varsakabi (juhendaja Mari Ausmees) ja populaarne Saaremaa tantsutrupp Lips. Tervitama tulevad aasta ema 2020 Anne-Li Tilk ja vallavolikogu esimees Jaanus Tamkivi.

Emadepäeva tunnustamisürituselt suundub kontsert sujuvalt üle Kuressaare linna 458. aastapäeva tähistamisele. Meie 1563. aasta 8. mail linnaõigused saanud kodulinna sünnipäeva auks esinevad Kuressaare muusikakooli saksofoniansambel Temami (juhendaja Matis Männa) ning armastatud saarlastest muusikud Teele Viira ja Kusti Lemba. Oma tervitus- ja õnnitlussõnad edastab vallavanem Mikk Tuisk.

Veebiviktoriin ja orienteerumismäng

Linna pidupäeva puhul on kõik oodatud osalema veebiviktoriinil, milles saab teadmisi proovile panna Kuressaare tänavate ja elamurajoonide kohta. Veebiviktoriini saab lahendada Kuressaare Kultuurivara kodulehel või Facebooki lehel.

Kogu kontserti juhivad Liivide konkursi maakondliku vooru *grand prix'* saaja Martin Vesberg.

Sel pidulikul pühapäeval teeb omapoolse lillilise kumarduse emadele ka Euroopa päev, mida traditsiooniliselt peetaksegi üle-euroopaliselt 9. mail. Euroopa Komisjoni Eesti esinduse korraldusel saab Kuressaare keskväljak juba pühapäeva hommikul kau-

Kuressaare linna sünnipäeva puhul valitakse ka linna teenetemärgi saaja, kelleks tänavu on teenekas naistearst Varje Haavel. FOTO: Irina Mägi

nistatud 1050 lillest koosneva vaibaga.

Emadepäeva ja Euroopa päeva puhul saabuvad lillevaipa avama Prantsusmaa suursaadik T.E hr Eric Lamouroux ning Rootsi suursaadik T.E hr Mikael Eriksson. Euroopa Liidu ja Eesti lipu värvides lillevaipa saab imetleda kogu päeva, õhtul jagatakse lilled eesliinitöötajatele mööda linna, valda, maakonda laiali.

Euroopa päeva puhul kutsuvad Euroopa Komisjoni Eesti esindus üles Minu Euroopa orienteerumismängule, mille sihtkohad ehk kontrollpunktid asuvad üle Kuressaare. Selle mängu raames saab orienteeruda 7.–9. mail. Rohkem infot orienteerumismängu kohta leiab veebilehelt www.euroopa-paev.ee. Kõik peaksid sellest

palju rõõmu ja teadmisi saama, parimad ka auhindu Euroopa Komisjoni Eesti esinduselt. Kogu üritusest teeb veebiülekanne oma kodulehel Saarte Hääli.

Praegu tohib välitingimustes toimuvatel üritustel viibida maksimaalselt 150 inimest, seetõttu soovime 9. mai üritust nautida eelkõige Saarte Hääle veebiülekanadena. Pühapäeval Kuressaare keskväljakule tulevatel inimestel palume järgida 2+2 reeglit ja kanda maski. Neil, kes ei tunne end tervena, palume kindlasti jääda koju.

Loe ka Euroopa Komisjoni Eesti esinduse juhi Keit Kasemetsa arvamust Euroopa päevast ja Euroopa Liidu teabekeskuse loomisest Kuressaarde lk 5.

Linna teenetemärgi saab Varje Haavel

Saaremaa Vallavolikogu Kuressaare linna-kodaniku komisjoni otsusel pälvis tänavu Kuressaare linna teenetemärgi staažikas naistearst ja erakliiniku Hanvar juhataja Varje Haavel.

Linnakodaniku komisjoni esimehe Anti Toplaane sõnul oli sel aastal teenetemärgi ja aukodaniku tiitli kandidaate kokku kolm ning ettepanekute esitajaid kaheksa. „Teenetemärgi andmiseks toimus hääletus, mille käigus toetas enamik komisjoniliikmetest kolme kandidaadi seast just Varje Haavelit,“ ütles Toplaan ja lisas, et ka Haaveli kandidatuuri esitajaid oli mitu.

Varje Haavel on 1981. aastast töötanud Kuressaares naistearstina, seda kõigepealt Kuressaare haiglas ning alates 1996. aastast erakliinikus Hanvar, mille asutaja ja juhataja ta on. 2006. aastal alustas Haavel eestvedamisel tööd Saaremaa noorte nõustamiskeskus, mis keskendub seksuaaltervise ja -kasvatusega seotud teemadele. Perioodil 1996–2002 oli Varje Haavel Kuressaare Linnavolikogu liige, osaledes ka volikogu sotsiaal- ja tervishoiukomisjoni töös ning juhtides aastatel 1999–2002 kultuurikomisjoni.

Varje Haavel tänab väärika tunnustuse eest, märkides, et tänavu täitus tal 40 aastat naistearstina tööd Kuressaare linnas ja selle aja jooksul on sündinud juba kolmas põlvkond. „Minu töö on vastutusrikas ja pingeline, kuid seda on aidanud maandada hoolitsev perekond, head kaastöötajad ja Saaremaa kogukond. Olen õnnelik, et elan Kuressaares ja olen sündinud Saaremaal.“

Varje Haavelile antakse teenetemärk üle Kuressaarele linnaõiguste andmise päeval pühendatud üritusel 10. mail kell 16 Kuressaare raekojas.

Kuressaare sai linnaõigused 8. mail 1563 ehk tänavu möödub sellest 458 aastat.

Kuressaare linna teenetemärki, millega tunnustatakse Kuressaare elanikke linnale osutatud väljapaistvate teenete eest, hakati välja andma 1998. aastal. Tänavu antav Kuressaare linna teenetemärk on järjekorras 30.

Varasematel aastatel on teenetemärgi pälvinud Märk Kõlli (2020), Enda Naaber (2019), Olavi Pesti (2018), Elss Trei (2017), Mati Põld (2017), Kaarel-Günter Kitt (2016), Laine Sepp (2015), Tõnu Vaher (2014), Helvi Koppel (2013), Vjatšeslav Leedo (2013), Enn Rettau (2012), Bruno Pao (2011), Helga Nurmekann (2010), Aleksander Kollo (2009), Kaljo Ellik (2008), Jalmar Ülo Veski (2008), Laine Tarvis (2007), Tiit Köster (2007), Maie-Ly Haavel (2006), Vilve Männa (2006), Aare Taul (2005), Voldemar Tiit (2004), Endel Püüa (2003), Ahti Viilup (2002), Boris Kivi (2001), Taivo Lõuk (2000), Pauliine Kremm (2000), Felix Kadarik (1999) ja Valter Hommik (1998).

Kuressaare linna aukodaniku sel aastal ei valitud. Aukodaniku nimetuse puhul lähtus linnakodaniku komisjon Anti Toplaane sõnul seisukohast, et see võiks olla linna erilise aus-tusavaldus eelkõige nendele inimestele, kes ei ole Kuressaare elanikud, kuid kelle erakordne tegevus on mõjutanud oluliselt Saaremaa pealinnas. „Seetõttu komisjonis aukodaniku nimetuse andmise üle hääletust ei toimunud,“ ütles Toplaan ning lisas, et volikogu võiks vastavalt täpsustada ka tunnustusavalduste ja nende andmise korda. Seni on Kuressaare aukodaniku tiitli pälvinud president Arnold Rüütel ja Saaremaa ooperipäevade kunstiline juht Arne Mikk.

Kuressaare linna teenetemärgi üleandmise tseremooniast tehakse ülekannet internetis aadressil: www.bit.ly/teenetemark-21 10. mail kell 16.

KURESSAARE LINN

458

9. mail 12:00 KURESSAARE KESKVÄLJAKUL
EUROOPALIK EMADEPÄEV KURESSAARE SÜNNIPÄEVAL

SÜGI meesansambel VARSAKABI
juhendaja Mari Ausmees

LIPS TANTSUTRUPP
juhendaja Juhan Kanemägi

Ansambel TEMAMI
juhendaja Matis Männa

Linna sünnipäeva puhul
laulab TEELE VIIRA
kitarril KUSTI LEMBA

Saare maakonna
AASTA EMA
väljakuulutamine

Veebiülekanne Saarte Hääle kodulehel
www.saartehaal.ee

Osale orienteerumismängus
7.-9. mail Kuressaares ja
jaluta läbi Euroopa

Päeva juhib
Martin Vesberg

Silmaile pakub lillevaipa

Logo: Euroopa päev 2021

DETAILPLANEERINGUD

Kuressaares Raiekivi tee 2 detailplaneeringu kehtestamine

Kuressaares Raiekivi tee 2 detailplaneering (DP) kehtestati 13.04.2021 Saaremaa Vallavalitsuse korraldusega nr 2-3/524.

DP eesmärk on väikevormi planeerimine, liikluskorralduse, haljastuse ja heakorrastuse põhimõtete määramine.

DP-ga uusi krunte ei moodustata ja olemasoleva katastriüksuse piire ei muudeta. Planeeringualale on kavandatud monumendi rajamine. Planeeritava krundi kasutamise sihtotstarve on kultuuri- ja puhkerajatise maa (PK). Lubatud olulise avaliku huviga rajatiste arv krundil on üks ja maksimaalne rajatisealune pind 16 m². Ehitise suurim lubatud kõrgus on 1 m. Teenindava transpordi juurdepääs on kavandatud Kalda puistestelt. Kergliiklusvahenditega ja jalgsi on kavandatud juurdepääsud mööda jalgteid.

DP on kooskõlas kehtiva Kuressaare linna ja Kaarma valla kontaktvööndi ühisplaneeringuga, kuna DP-ala asub reserveeritud puhkeotstarbelisel alal.

Planeeringu materjalidega saab tutvuda www.saaremaaavald.ee/detailplaneeringud/kehtestatud.

Golfkompleksi detailplaneeringu II etapi osaline kehtetuks tunnistamine Merikotka tn 51 kinnistu osas

Saaremaa Vallavolikogu 29.04.2021 otsusega nr 1-3/29 tunnistati osaliselt kehtetuks Kuressaare Linnavalitsuse 04.11.2003 korraldusega nr 750 kehtestatud „Golfkompleksi detailplaneeringu II etapp“ Merikotka tn 51 kinnistu (krunt positsiooniga 24) osas.

Detailplaneeringuga (DP) planeeriti planeeringualale golfiväljak ja elamukrundid. Planeeringualas asuva Merikotka tn 51 kinnistu omanik esitas 05.03.2021 Saaremaa Vallavalitsusele taotluse Golfkompleksi DP osaliselt kehtetuks tunnistamiseks Merikotka tn 51 osas. Vastavalt DP-le asub kinnistu elamute grupis nr 2, kus DP-ga on määratud maksimaalseks ehitisealuseks pinnaks 150 m².

Kinnistu omanik soovib erinevalt DP-st püstitada suurema ehitisealuse pinnaga hoone. Naaberkinnistutel asuvate hoonete pindalad jäävad vahemikku 171,7–267 m², millest tulenevalt sobitub kavandatav hoone mahult piirkonna väljakujunenud keskkonda ning arvestab piirkonna hoonestuslaadi.

Golfkompleksi DP II etapi osaline kehtetuks tunnistamine Merikotka tn 51 kinnistu osas ei avalda mõju kehtima jäävale DP lahendusele. DP osaliselt kehtetuks tunnistamise otsusega on võimalik tutvuda valla kodulehel aadressil www.saaremaaavald.ee/detailplaneeringud/kehtetud.

VOLIKOGU

29. aprilli 2021 volikogu istungil:

- kinnitati Saaremaa valla 2021. aasta I lisaelarve kogumahuga 5 745 048 eurot.
- võeti vastu välireklaami paigaldamise eeskiri ja reklaamimaksu kehtestamise kord, mis reguleerib välireklaami paigaldamise tingimusi ja kujundusprintsipe ning reklaami maksustamist Saaremaa valla haldusterritooriumil ning Saaremaa Vallavalitsuse pädevust välireklaami paigaldamise korraldamisel ja reklaamimaksu kogumisel.
- muudeti Saare maakonna arengustrateegia 2019–2030 tegevuskava aastateks 2021–2024.
- anti nõusolek esitada Saare maakonna energiamajanduse ja kliima arengustrateegia eelnõu kinnitamiseks Saare maakonna kohaliku omavalitsuse üksuste volikogude 2021. aasta juunikuu istungitele.
- otsustati seada enampakkumise teel hoonestusõigus Saaremaa vallale kuuluvale Valjala alevikus asuvalle Keskuse kinnistule 10 aastaks aastatasu algsuurusega 330 eurot.
- tunnistati osaliselt kehtetuks Kuressaare Linnavalitsuse 04.11.2003 korraldusega nr 750 kehtestatud „Golfkompleksi detailplaneeringu II etapp“ Merikotka tn 51 kinnistu (krunt positsiooniga 24) osas.
- anti luba Fine, Wood and Company OÜ-le kinnisasja omandamiseks kinnisasja omandamise kitsendamise seaduse § 4 lõike 6 kohaselt Lümända piirkonna Jõgela külas.
- tunnistati kehtetuks 14 Saaremaa vallaks ühinenud omavalitsuste volikogude määrust.
- vallavolikogu kultuuri- ja spordikomisjoni liikmeks arvati Rasmus Tüüts.
- vallavolikogu Eesti Reformierakonna fraktsiooni esimeheks kinnitati Anton Teras, aseesimeheks Jaanus Tamkivi.

Andrus Lulla
volikogu nõunik

Lasteaiakohta soovitakse 322 lapsele

2021/22. õppeaastaks esitati 322 lasteaiakoha taotlust. 215 taotlust esitati Kuressaare ja 107 valla maapiirkonnas lasteaeadesse. Praegu toimub rühmade komplekteerimine – kohapakkumised saadetakse lapsevanematele mai esimeses pooles.

Maarja Pildre
alusharidusnõunik

KOPi kevadvoor on lõppenud

Kohaliku omaalgatuse programmi (KOP) kevadine taotlusvoor oli avatud 1. aprillist kuni 30. aprillini. Esmakordselt esitati projektitaotlusi struktuuritoetuste e-keskkonnas ning enamik taotlejaid sai sellega hästi hakkama, mida tõestab ka asjaolu, et Saare maakonnas esitati tähtaegselt 51 taotlust. See jääb umbes samasse suurusjärku kui 2020. aasta kevadvoorus, mil laekus 47 taotlust.

51 projektitaotlusest 17 esitati meetmesse kogukonna areng, kus maksimaalne toetussumma projekti kohta on 2500 eurot, ja 34 taotlust meetmesse „Investeeringud ja kogukonnateenuste arendamine“, kus maksimaalne toetussumma projekti

kohta on 4000 eurot.

Esitatud 51 projektitaotluse esialgne kogumaksumus on 180 608,31 eurot, millest taotletav toetussumma mõlema meetme peale kokku on 141 590,78 eurot ja omafinantseering 39 017,53 eurot.

Tähtaegselt esitatud taotluste kohta tehakse otsus üldjuhul 50 tööpäeva jooksul taotluste esitamise tähtpäevast.

Kui taotluse kontrollimisel avastatakse ebatäpsusi või puudusi, teavitatakse sellest taotlejat ning määratakse tähtaeg ebatäpsuste ja puuduste kõrvaldamiseks.

Kõiki nõutele vastavaid projektitaotlusi hinnatakse vastavalt Riigi Tugiteenuste

Pühakodadele jagati toetusi

Saaremaa vald toetab igal aastal pühakodade renoveerimist 160 000 euroga ning jagab neile ka n-ö heakorrastustöödeks 38 000 eurot.

Seekord laekus pühakodade parendamise vooru 17 taotlust kogusummas 397 130,60 eurot. Seega ei olnud kahjuks võimalik kõiki pühakodasid toetada ning otsuse tegemisel lähtus hindamiskomisjon ennekõike sellest, et kindlasti saaksid rahastuse avarilises või kriitilises olukorras pühakojad.

Hindamiskomisjon teeb pühakoda-

de taotluste puhul alati tihedat koostööd Muinsuskaitseametiga ning nii küsiti ka nüüd ameti seisukohta tööde pakilisuse kohta.

Suurima toetuse sai Mustjala Anna kirik (100 000 eurot), kus plaanitakse kiriku katuse kapitaalremonti. Koos omaosalusega on tööde maksumus 130 535,86 eurot.

Suurema investeeringu vallalt (23 111 eurot) saab ka Kaarma Peeter-Pauli kogudus, kus erinevate projektidega renoveeritakse pastoraadi peahoone, ait ja piki-

Kultuuriprojekte esitati toetussummast poole rohkem

Veebruaris ja märtsis toimus selle aasta esimene kultuuriprojektide taotlusvoor. Kultuurivaldkonna arendamise I vooru laekus tähtaegselt 50 taotlust. Taotlusvooru maht oli 30 000 eurot ja taotluse ülempiir 1500 eurot taotleja kohta, kuid taotlusi laekus summas 61 742,06 eurot.

Sel aastal olid taotlejad oma projektid väga hästi läbi mõelnud ja paljudel erinevatel teemadel oli tõesti väga huvitavaid projekte. On hea meel, et meie kultuuri-

tegijad on leidlikud ja optimistlikud rasketest aegadest ja piirangutest hoolimata. Toetust küsiti erinevate kultuurisündmuste, näituste, koolituste, etenduste jpm korraldamiseks.

Täisrahastuse küsitud summale said 12 projekti ning osalise toetuse 16 taotlejat.

Kahjuks tähendas taotluste rohkus ka seda, et ligi pooled taotlejad oma tõesti headele projektidele toetust ei saanud.

Kõigil, kelle sündmus või tegevus toimub

Peagi avaneb külaelu arendamise toetuse II taotlusvoor

17. maist kuni 2. juunini on avatud külaelu arendamise toetuse II taotlusvoor. Oodatud on kõik Saaremaa valla külaelu edendamiseks seotud taotlused. Ainus piirang tulenevalt mittetulundustegevuse toetamise korra- st on alkohoolsete jookide või kinnisvara ostmise keeld. Maksimaalne toetus taotleja kohta on ka sel korral 1000 eurot, vooru maht on 15 000 eurot. Sel aastal külaelu arendamise taotlusvoore rohkem ei tule.

Toetust saavad taotleda mittetulundusühingud, sihtasutused või seltsingud. Antud taotlusvooru prioriteetideks vastavalt valitsuse korraldusele on avalikus kasutuses oleva külamaja või -platsi haldamise või hooldamisega seotud tegevused, külamaja renoveerimine või külaplatsil oleva ehitise rajamine/renoveerimine, laste ja noortega seotud tegevused ja sündmused ning väliüritused. Toetusmäär on sündmuste puhul maksimaal-

Keskuse koostatud hindamismetoodikale. Komisjoni hindamise tulemusena moodustub pingerida, mille alusel rahastatakse positiivse hinnangu saanud projekte, kuniks jätkub toetusvahendeid.

Toetussumma, mis taotluste vahel jagamisele läheb, on 2021. aasta kevadvoorus ca 40 000 eurot. Toetus makstakse välja kümne tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmisest alates.

Järgmine võimalus saada KOP-ist toetust on sügisvoor, mis eeldatavalt avaneb 1. septembril 2021.

Anu Teppan
arenduse peaspetsialist

hoone idaviilu kül, seda tihedas koostöös Muinsuskaitseametiga, kelle toetus neiks töödeks on kokku 261 681 eurot.

Teiste pühakodade toetussummad olid väiksemad, kokku toetati sel aastal kümmet erinevat projekti.

Pühakodadel on suur roll meie kultuuripärandi säilimises ning on suur rõõm, et Saaremaa vallas on säilinud võimalus seda pärandit hoida ja kaitsta.

Kristel Peel
kultuurinõunik

aasta teises pooles, soovitame tulla oma projektiga uuesti 6. kuni 23. septembrini toimuvasse kultuuriprojektide toetuse II taotlusvooru.

Kindlasti plaanime põnevamaid kultuuriprojekte suvistes vallalehtedes ka lähemalt tutvustada, et inspireerida ja tunnustada meie kultuuritegijaid ja -nautijaid.

Kristel Peel
kultuurinõunik

selt 90% ja teistel juhtudel maksimaalselt 100%.

Taotlusi saab esitada Saaremaa valla iseteeninduskeskkonnas iseteenindus.saaremaa.ee või vajadusel saata digiallkirjastatuna e-mailile vald@saaremaaavald.ee või paberkanjal aadressile Lossi 1, Kuressaare 93819.

Lisainfot saab valla kodulehelt ja Eda Kesküältä, arenduse peaspetsialistilt, eda.keskula@saaremaaavald.ee, tel 452 5028.

Aleviku- ja külaraha saab taotleda 31. maini

Vallavalitsus pikendas aleviku- ja külaraha taotlemise aega 31. maini (k.a), et piirkonnad, kus aleviku- või külavanem on valimata, jõuaksid seda soovi korral veel teha. Nimelt on aleviku- ja külaraha saamise ainsaks eelduseks kehtivate volitustega vanema olemasolu, kuid riigi poolt seatud COVID-19 piirangute tõttu oli vanema valimiseks üldkoosoleku kokkukutsumine mai alguseni raskenda-

tud. Seetõttu pikendas vallavalitsus taotluste esitamise aega 17. mailt 31. maini, et tingimused oleksid võimalikult võrdsed.

Alevikuraha suurus on 500 eurot aleviku kohta ning külaraha täpne jagunemine selgub peale 31. maid, olenedes taotluste koguarvust. Enamasti on aleviku- ja külaraha kasutatud heakorratöödeks, väiksema ürituse korraldamiseks või mõne

Projekteerimistingimuste andmine avatud menetlusena

Saaremaa Vallavalitsus teatab, et 5. maist kuni 19. maini on avalikul väljapanekul Pargi tn 2 projekteerimistingimuste eelnõu, millega täpsustatakse 18.06.2015 kehtestatud Pargi 2 detailplaneeringut nr 467-14. Detailplaneeringuga määrati krundi piirid Pargi tn 2a ja Pargi 2 kruntidele.

Eelnõuga antakse võimalus muuta Pargi tn 2 detailplaneeringu kohaseid krundi piire selliselt, et võimaldada Pargi tn 2 abihoone liita Tolle tn 2 koosseisu.

Eelnõuga on võimalik tutvuda Saaremaa Vallavalitsuse kodulehel ja Kuressaares Tallinna tn 10 asuvas vallamajas. Et-

tepanekud ja vastuväited esitada kirjalikult Saaremaa Vallavalitsusele paberkanjal aadressil Tallinna 10, Kuressaare 93819 või e-posti aadressil vald@saaremaaavald.ee. Täpsem info: Piret Miller, piret.miller@saaremaaavald.ee või tel 452 5042.

Energiamajanduse ja kliima arengustrateegia koostamise tähtaega pikendati

Saaremaa, Ruhnu ja Muhu valdade volikogud otsustasid pikendada Saare maakonna energiamajanduse ja kliima arengustrateegia koostamise tähtaega. Kui senise plaani järgi kohustati Saaremaa vallavalitsust esitama strateegia volikogudele esimeseks lugemiseks selle aasta aprilliks, siis nüüd oodatakse, et stratee-

gia saab avalikkusele esitamiseks valmis juunis.

Tähtaja pikendamine on osaliselt seotud COVID-19 levikust tulenevate asjaoludega, osalt aga sellega, et vallavalitsus on liitunud mitmete uute algatustega ja riigis on valminud täiendavad sisendmaterjalid (Keskkonnaministeeriumi juhend kliima ja

energiasüsteemide koostamiseks, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi käsiraamat taastuvenergiast jne), tänu millele saab ka maakondlik strateegia sisukamaks ja asjakohasemaks.

Virge Pihel
energiamajanduse nõunik

maa valda). Viimase 7 päeva nakatumuskordaja 100 000 elaniku kohta on Eestis 179 ja Saare maakonnas 54.

Saaremaa Teataja

Nasva alevikus ulatub üleujutuste ajal suurvesi sageli elumajadeni. FOTO: Irina Mägi

Valla üleujutusosalade uuring on valmis

Kätlin Kallas
planeeringu-
spetsialist

Uuringu põhieesmärk oli anda teaduspõhised suunised asustuse arendamiseks ja suunamiseks üleujutusohuga aladel. Keskkonnaministeeriumi koostatud esimene üleujutusega seotud riskide hinnang valmis 2011. aastal, sellega kaardistati Eestis aset leidnud üleujutused, eristati olulised üleujutused ja määrati üleujutusega seotud riskipiirkonnad. Hinnangus toodi välja 20 olulist tiheasustusalal asuvat riskipiirkonda, sh Kuressaare linn ja Nasva alevik, mistõttu käesolev uuring keskendus just neile kahele piirkonnale.

Üleujutuste põhjused

Saaremaal põhjustab suuremaid üleujutusi mõistagi meri ja veetaseme tõus oleneb Läänemere veetasemest. Järjestikused tugevad tormid võivad kergitada kogu Läänemere taustveetasel oluliselt, kohati kuni 1 meetri võrra. Eriti ohtlikud veetasemed esinevad siis, kui lisaks kõrgeenenud taustveetasemele panustavad veetasemesse kohalikud efektid, nagu tormiaja ja lainetuse poolt lisanduv veetaseme tõus, mis omakorda sõltuvad paljuski rannajoone geomeetriast, merepõhja reljeefist (mereala sügavusest) ning tuule kiirusest ja lainetuse omadustest. Lauged ja madalad merealad on ohustatud kohalikust tormiajast, kui tormituuled juhtuvad puhuma ebasobivast suunast.

Kliima muutumine

Üleujutuste esinemise tõenäosuse puhul mängib olulist rolli kliima. Ööpäeva keskmine õhutemperatuur Vilsandi, Roomassaare, Kuressaare ja Uue-Lõve ning Virtsu jaama andmetel on viimase 70 aasta jooksul pisut tõusnud, vähenenud on äärmuslikult külmade ja sagenenud väga soojade ööpäevade esinemine.

Kuiigi ööpäeva keskmine tuule kiirus ei ole tõusnud, on sagenenud länetormid ning Saaremaa jääb miinuskraadide vahetuse või puudumise tõttu üha enam talviste vesiste sademete, tormituulte ja veetõusu eest kaitsetuks.

Üldine kliima soojenemine on kaasa toonud ka pikaajalise merevee taseme tõusu, mis on polaarjää ning liustike sulamise ja veetemperatuuri tõusu tagajärjel toimunud soojuspaisumise tõttu.

Erinevate hinnangute kohaselt võib 30 aasta pärast keskmine veetase Saaremaa valla lõunarannikul olla 13 kuni 15 cm praegusest kõrgem. Merevee taseme

KIK-i meetme „Üleujutusohu riskide ehituslikud tegevused“ rahastusel tellis Saaremaa vald uuringu „Saaremaa valla üleujutusosalade uuring“, mille koostasid OÜ Lainemudel ja OÜ R-KONSULT.

tõusuga kasvab ka tõenäosus, et soodsa te kombinatsioonide tulemusena võivad maksimaalsed tormidest põhjustatud ajutised veetaseme tõusud olla teadaolevatest suuremad ja esineda tihedamini ning suuremal pindalal.

Erinevad strateegiad üleujutustega toimetulekuks

Üleujutuse tõttu tekkivate kahjude vältimiseks on uuringus analüüsitud kolme strateegiat:

- **Koosmõju** – üleujutusosaladel peaks uute hoonete ehitamine või olemasolevate laiendamine olema üldiselt keelatud, üleujutustundlike kasutusfunktsioonidega hooned ja rajatised tuleks rajada väljapoole ohutsooni. Kui neile aladele uusi hooned siiski kavandada, tuleb krundi valikul eelistada kõrgemaid kohti ja hoonete projekteerimisel määrata esimese korruse kõrgus maapinnast üleujutusosalade kaardi järgi ning keldrikorrust mitte planeerida.
- **Vastumõju** – kaitsemeetmete ja abinõude kavandamine olemasolevatel hoonetusosaladel. Olemasolevate hoonete puhul on kaitsemeetmed efektiivsed juhul, kui neid rakendatakse kooskõlastatud meetmete kogumina, mis tugineb asutusalal üldisele üleujutusevastaste meetmete kontseptsioonile. Üksikute kruntide maapinna tõstmine, kraavide rajamine või kinniajamine võib tekitada täiendavaid probleeme naaberkruntidel.
- **Korduv paratamatus** – aktsepteeritakse seda, et hoone ümbrus või ka hooned üksikud ruumid saavad olema teatud tingimustel üleujutatud. Seda meedet võetakse arvesse näiteks aladel, kus on olemasolev heas seisukorras hoonestus, mille kandekonstruksioonid ei ole kahjustatud lühiajaliste üleujutuste tõttu.

Uuringu ettepanekud

Üleujutusosalade määramine – varasemalt on TalTech modelleerinud Coast4us projekti raames Saaremaa valla korduvalt üleujutatava ala piiri keskmise veetaseme juures tulenevalt maapinna kõrgustest ning arvestades võimalikku merevee taseme tõusu.

Käesolev uuring lisas sinna andmed aja jooksul mõõdetud merevee tasemetest Sõrves/Mõntus, Roomassaares, Virtsus, Vilsandil ja Triigis ning täiendavalt võeti arvesse maapinna kõrgusarve ning olemasolevaid ehitisi ja planeeringuid.

Nende andmete alusel tehakse ettepanek korduvalt üleujutatava ala piiri määrami-

seks üldplaneeringus. Üleujutusosaladele ehitamine ei ole uuringu põhjal välistatud, kui suudetakse adekvaatselt maandada risk. Näiteks Kuressaares jääb kõige suurema üleujutuse riskiga piirkond Georg Ots Spa Hotelli, Spa Hotell Meri ja Spa Hotell Rüütli vahelisele alale, ulatudes osaliselt Lootsi, Suur-Sadama ja Veski tänavateni.

Alale on võimalik planeerida uusehitust, tõstes avalike hoonete merepoolse osa maapinna kõrgust, kavandades ühtse kujundusega üleujutuse ohte vähendava ja kaitsva rannakindlustus-haljasala.

Põduste jõega piirneval alal kuni Kihelkonna maanteeeni oleks mõistlik küllanevad ehitusalad isoleerida looduslike kaitsevallidega. Tuule tänava merepoolset külge oleks mõistlik kogu planeeritava ehitusala ulatuses tõsta vähemalt abs +2,0-ni, vältimaks sellega ka üleujutuse kandumist teisele poole tänavat.

Nasva aleviku jaoks oli uuringus raske anda ulatuslikke ehituskeelvööndi vähendamise ettepanekuid, kuna aleviku olemasolev hoonestus jääb peaaegu tervikuna üleujutuse riskialasse.

Kaitsemeetmed – lisaks üleujutatava ala määramisele on uuringus toodud mitmeid ehituslikke lahendusi kaitsmaks ehitisi üleujutuse mõjude eest. Nt on võimalik rajada kividest nõlv, buun (rannaga risti olev muulist lühem tõke), meremüür, vee-tõkkesein või kaitsetamm.

Samuti on uuringus pakutud mitmeid tingimusi asustuste suunamiseks ning maakasutuseks:

- mitte kavandada täiendavaid elamu-, äri- ja tootmisüksuseid rannaaladele, mis on pikalt lauged ning kus korduva üleujutusega ala ulatub kaugele sisemaale;
- asustuse tihendamist kavandada piirkondades, kus väljakujunenud ehitusjoon ja kompaktna asustus paikneb kehtiva (veepiirist lähtuva) ehituskeelvööndi sees, mille tõttu ei täida ehituskeelvöönd alal eesmärki ka käesoleval ajal;
- keskkonnatundlike tegevusi on soovitatav mitte kavandada ranna ja kalda lähedusse;
- ranna- ja kalda kaitseks ning inimeste turvalisuseks kavandada kõrghaljastuse säilimine asustatud katastriüksuste ja üleujutusega ala vahele;
- uute ühenduste rajamisel kaaluda kõrgema teetammi rajamist, mis käitaks omakorda üleujutatut takistava tegurina ning tagaks operatiivteenistuse juurdepääsu üleujutuse ajal.

Uuringu tulemusi kasutab Saaremaa vald edaspidi üldplaneeringu ja erinevate detailplaneeringute koostamisel või projekteerimistingimuste väljastamisel.

Uuring on kättesaadav Saaremaa valla üldplaneeringu portaalist üldplaneering.saaremaavald.ee.

Kuressaare muusikakool sai uue proovisaali

Kuressaare muusikakoolis on kaks väga ilusat ja suurepärast saali kontsertide korraldamiseks – suur saal esimesel korrusel ja teisel korrusel asuv väiksem, kuni 60-kohaline kammersaal.

„Akustilistele instrumentidele sobivad need saalid esinemiseks ja proovide tegemiseks suurepäraselt, aga valjematele instrumentidele, olgu siis tegemist kas võimendatud muusikaga või näiteks puhkpilliorkestriga, on need saalid sobimatud,“ sedastas muusikakooli direktor Tarmo Berens, selgitades, et liigne kaja määrab heli, inimese kõrvale on see väsi-

tav, kui mitte kahjulik. Ometi tegutsesid Kuressaare muusikakoolis nii puhkpilliorkester kui rütmimuusikaansambel ja teeb proove ka Kuressaare Linnaorkester.

„Tänu uuele proovisaalile saame lahendada kõige põletavamata probleemi – puhkpilliorkester saab tervist kahjustamata proovi teha ja rütmimuusikatel on nüüd parem koht, kus esineda,“ tõdes direktor. „Samuti loodame vähendada kammersaalis tehtavate tundide koormust, et seal oleks võimalik rohkem saaliproove teha. Ootame suure huviga, kuidas

uus, reguleeritava akustikaga proovisaal tööle hakkab.“

Valla ehitusinseneri Mehis Kallase sõnul sai proovisaal nõuetekohase akustikalahenduse, normidele vastava ventilatsioonisüsteemi ja siseviimistluslahenduse – uue põrandakatte, seinte-lagede viimistluse ja sisseehitatud kapid instrumentidele.

Ehitustööd läksid maksma 63 000 eurot. Töid teostas Kuressaare Ehitus OÜ ja omanikujärelevalvet tegi Ösel Consulting OÜ.

Saaremaa Teataja

1 KÜSIMUS

Mis saab Kuressaare turuhoonest?

Käthe Pihlak
arenduse
peaspetsialist

Saaremaa vallavalitsus on otsustanud välja kuulutada arhitektuuri ideekonkursi Kuressaare turuhoonesse Lääne-Eesti saarte biosfääri programmiala keskuse projekteerimiseks.

Arhitektuurse ideekonkursi eesmärk on parima tervikliku ideekavandi ja visiooni saamine Kuressaare turuhoonele ja seda ümbritsevale öuealale. Pakutav terviklahendus peab olema ümbuskonda elavdav, fantaasiarikas ja hästi komponeeritud töö, mis on projekteeritud optimaalsete rajamiskuludega, energiasäästlik ning mugav ja funktsionaalne lõppkasutajale.

Siselahenduses tuleks luua õppimist ja õpetamist toetav multifunktsionaalne näituse, kontsertide, õppe, galerii ja kohviku avatud ruum, mille juures asub ka minimalistlik köök. Näitusepind peaks ulatuma turuhoonest väljapoole. Säästlikku majandamist tutvustava sise- ja välislahenduse keskmes on aga inimene. Turuhoone koos välise näitusepinnaga peab moodustama koostoimiva terviku.

Endine vallaarhitekt Mark Grimitliht on öelnud: „Linna-keskuses olevate hoonete kordategemises on suur võimalus koondada inimesi, kasvatada kohaliku kogukonna ühtsustunnet ja muuta väikelinnade elukeskkond ligitõmbavamaks. Korrastatud keskused ja hooned kujunevad kultuuriürituste korraldamise ja vaba aja veetmise kohaks ning annavad liikumisele jalakäijale. Muutes linnasüdamed inimsõbralikumaks ja meeldivamaks elukeskkonnaks, on võimalik hoogustada ettevõtlust ja vältida linnade laialivalgumist.“

UNESCO keskus Saaremaal?

Biosfääri programmiala on maismaa-, mere- või rannikuökosüsteemide või nende kombinatsiooni piirkond, mida tunnustab rahvusvaheliselt UNESCO programm MAB. Seetõttu võib hoonet tinglikult nimetada ka UNESCO keskuseks – kohaks, kus saab teadmisi Lääne-Eesti saarte biosfääri programmiala kohta.

Püsiekspositsiooniga saavad huvilised lähemalt tutvaks Saaremaa ja Lääne-Eesti saarte suurimate väärtustega. Näiteks, milline on Saaremaa kliima ja selle eripärad. Samuti meid ümbritsev Läänemeri – kui sügav see on, kes seal elavad, milleks on seda kasutatud vanasti ja tänapäeval, missugused on olnud suuremad tormid, kus asuvad sadamad, kui palju on olnud hukkunud laevu, kuhu viivad laevateed, kus on parimad supluskohad, kaunimad vaated jne.

Eraldi teemana soovime keskenduda energiamajandusele. Saarte eripärasest tulenevalt on ühelt poolt oluline tagada energia varustuskindlus, teisalt lähtuvalt keskkonnahoiu põhimõtetest energiatootmise võimalikult suur keskkonnasäästlik vähendamise mõju. Seetõttu on plaanis püsiekspositsiooniga energiamajanduse alase info atraktiivne tutvustamine, sh lastele ja noortele.

Veel saab külastaja keskusest teada, et Saaremaa rannavetes on paesel aluspõhjal üle 700 väikesaare. Keskus annab ka hea ülevaate siinsest elurikkusest – millised on meie taimed, loomad, linnud, jõed, järved, sood ja mäed.

Ning jõuamegi ettevõtjateni. Kõigi nendeni, kes puhtast saare loodusest valmistavad toitu, jooki, käsitööd. Miks mitte osaleda mõnes õpitoas, kus räägitakse, mida on võimalik kohalikust toorainest söögilauale panna: merest (kala, vetikas), loodusest (taimed, viljad, seened), loomadest (veised, lambad, metsloomad) jne. Pärast õpituba minna aga turule ja osta üht-teist kaasa, et kodus ise järele proovida.

Keskusest saame ka infot Saaremaa käsitöölise laiaast ampluaast – pillirookõrtest, dolomiidist, lubjast, kadakast kuni peenema näputööni (rahvuslik ja rahvalik). Käsitöölise kõrval vähemalt sama oluline on ka pärimus- ja rahvakultuuri tutvustamine.

Omaette koha pühendame aga Saaremaa pärlitele, näiteks robirohi, viikingid, paadiehitus, kirjandus, murre jne.

Selleks, et majja poleks asja vaid ühe korra, hakkavad avatud ruumis toimuma teabepäevad, seminarid, töötod jpm.

Töid hindab laiapõhjaline žürii

Arhitektuurikonkursil võib osaleda meeskond, kelle seas on vähemalt üks 7. taseme diplomeeritud arhitekt ja sisearhitekt.

Töid hindab kõrgetasemeline žürii, kus Saaremaa valla spetsialistide kõrval laiendavad vaadet ja annavad kõrgetasemelist hinnangut Eesti Kunstiakadeemia rektor, arhitektuuriajaloolane Mart Kalm ning sisearhitektid Kai Laanmets ja Eva Masso.

Ideekonkursi žürii töösse kaasatakse hääleõigusliku eksperdina Muinsuskaitseametini nõunik Kaarel Truu.

ARVAMUS

Kriisi ajal on esile kerkinud vajadus ühtsema Euroopa järele

Keit Kasemets
Euroopa Komisjoni
Eesti esinduse juht

Selle aasta emadepäeval, 9. mail tähistame ka Euroopa päeva. Tegemist on juba teise Euroopa päevaga keerulistes oludes. Vaktsineerimine kogub hoogu ja viiruse levik on Eestis pidurdumas, kuid kriis ei ole veel kaugeltki läbi. Seni on see toonud Euroopale keerulisima aja pärast II maailmasõda, kandes endaga kaasa palju kriitikat ja rahulolematust. Ühiskonnad on suletud, majanduslangus seninägematu.

Aga on ka edulugusid. IT-sektor on pakkunud välja kiireid lahendusi elu ümberkorraldamiseks. Rahvusvahelise koostöös tehti vaktsiini väljatöötamise kiiruse maailmarekord. Vaktsiini tootmisvõimsuste suurendamine Euroopas ja üheskoos tehtud vaktsiinihanked võimaldavad suve lõpuks vaktsineerida Euroopas 70% täiskasvanutest. Euroopa rohelise tõendiga, mis kinnitab vaktsineerimist, COVID-19 läbipõdemist või negatiivset testi, saab pandeemia lõpuni Euroopa Liidus reisida praktiliselt samamoodi kui enne kriisi algust. Kui viirus lõplikult taandub, pöördub Euroopa tagasi tavapärase vaba liikumise juurde ja tõendit pole enam vaja.

Mis on ehk isegi kõige tähtsam – vaatamata esialgsetele suurtele erimeelsustele ja omapäi tegutsemisele on ELi riigid hoidnud kriisis kokku. Kaootiline piiride sulgemine on asendunud koordineeritud otsustega, kuigi paljud riigid piiravad tervishoiu hädaolukorra kaalutlustel riiki sisenemist. Kuigi vaktsiini on kõigil puudu, otsustasid riigid aidata neid, kes esialgu vaktsiindoose rahvaarvuga võrreldes vähem tellisid. Nii sai Eesti lisaks kümnele tuhandele vaktsiindoose, mida juba praegu süstitakse. Pandemiast tingitud majanduskriisi leevendamiseks lepiti kokku uues eelarves ja taastekavas, millest Eesti saab üle 6 miljardi euro. Võimalikuks osutus see vaid seetõttu, et netomaksjad olid nõus võtma rohkem kohustusi. ELi rahadest osletakse Eestis vaktsiine, toetatakse testimist ja tervishoiusektorit laiemalt.

Taas on saanud Euroopas selgeks, et üheskoos leitakse paremad lahendused kui igaüks ainult enda eest väljas olles. Kuid kriisid on selleks, et neist õppida – keerulistes oludes tulevad välja nõrgad kohad, mida rahulikumatel aegadel parandada. Euroopa Liit on loonud Euroopa tuleviku konverentsi, et eurooplastega arutada, mida tuleks olulistes valdkondades edaspidi teha. Digiplatformil future.europa.eu on kõigil Euroopa kodanikel võimalik oma ettepanekuid teha.

Tähtpäevad on hea võimalus olnule tagasi mõelda. Aga ennekõike muidugi tähistada, kui-võrd praegused reeglid lubavad, ja tänada neid, kelle panus on eriti suur või kellel on iseäranis raske. Kutsun teid 7.–9. mail sõbra või perega orienteerumismängule, mis on juba 15. korda tähistatava Euroopa päeva puhul üles seatud – tõsi, Kuressaares ja Saaremaal esimest korda. See on hea võimalus värskes õhus jalutada ja panna proovile oma teadmised Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide kohta.

9. mail ehib emadepäeva puhul Kuressaare keskvaljakul ELi ja Eesti lipu värvides lillevaip, mis on omakorda meie kingitus Kuressaare linnale 458. sünnipäeva puhul. See koosneb 1050 potilillest, mille me viime tänutäheks erinevates eeslinnasutustes Euroopa päeval tööl olevatele emadele ja naistele, kes on andnud kogu kriisi ajal endast parima, et me viirusest lõpuks võitu saaksime.

Lisaks teistele Eesti linnadele alustas 1. mail Kuressaare tegevust Euroopa Liidu teabekeskus – Europe Direct Saaremaa. Nimelt on Saaremaa vald meile heaks koostööpartneriks järgmiseks neljaks ja pooleks aastaks, kui Saaremaa vallavalitsuse juures on avatud kontaktpunkt, kuhu kõik maakonna elanikud võivad minna oma küsimustega Euroopa Liidu poliitika, programmide ja prioriteetide kohta. Kuigi kontaktpunkt asub füüsiliselt vallavalitsuse hoones Kuressaare aadressil Lossi 1, on vastava eksperdiga võimalik ühendust võtta ka sotsiaalmeedias (www.facebook.com/EDSaaremaa), meili kaudu (euroopa@saaremaaavald.ee) ning telefoni teel numbril 452 5025. Lisainfo Saaremaa valla kodulehel: www.saaremaaavald.ee/euroopa.

Kevadisel kaunist emadepäeva ning Euroopa päeva kõigile!

Kas Kahn või mitte Kahn?

Valmar Kass

kultuuri- ja sporditöö peaspetsialist

See ei olegi enam küsimus. Kahn keskuse projekt on saanud viimase poole aasta jooksul ebaproportsionaalselt suure tähelepanu osaliseks, sest valiti ju keskuse idee üheteistkümne kandidaadi hulka, millest Riigikogu kultuurikomisjon valis välja projektid, mille valmimist riiklikult toetatakse. Tõsi on aga see, et keskuse idee on sündinud oluliselt varem, kui see sai Riigikogule vormistatud. Pall hakkas veerema juba 2006. aasta oktoobris korraldatud Louis Kahn'i päevade Saaremaal.

Esimene kokkupuude Kahniga

Minu esimene kokkupuude Louis Kahniga pärineb ülikooli ajast, kui mu arhitektidest korterinaabrid mind Londoni disainimuuseumi Louis Kahn'i näitusele meelitasid. Soovisin meie ühisesse ettevõtmisse ka ise midagi iseäralikku panustada ning veensin oma kaaslasti sisenema ekspositsioonile näituse väljapääsu kaudu. Sellisel juhul on näituseelamus ja -lugu hoopis erinev. Siinkohal pean ütlema, et sel ajal ma ei teadnud Louis Kahnist mitte midagi ja kui me lõpuks vastuvoolu liikudes näituse algusesse jõudsime, avanes mul võimalus ka lugeda Louis Isadore Kahn'i biograafiat. Raske oli varjata oma üllatust, kui sellise kultusliku mainega globaalse loomeinimese sünnikohana oli märgitud Kuressaare.

Nüüd, aastaid hiljem rääkisin selle loo ka Ott Rätsepale Eesti Kahn'i Ühingust, kes selle peale rahulolevalt noogutas. Rahulolu põhjuseks on tõsiasi, et rahvusvahelisel areenil oli arhitekti sünnilinn kaardilt kadunud – ta oli sündinud linnas nimega Arensburg ja saarel nimega Õsel. Saaremaa ja Kuressaare on kuulsad arhitekti sünnikohana alles viimasel kümnendil võtnud juured alla. Eelnevalt see teadmine Kahn'i järgijate jaoks paljuski puudus ning arhitekti sünnikoht oli võrdne Pythease Ultima Thulega. Praeguseks on see mure murtud ja keegi enam ei vaidlusta tõsi- asja, et Louis Isadore Kahn sündis Saaremaal, Kuressaares.

Kuressaares 2006. aastal toimunud Louis Kahn'i päevade ajal kinkis Saaremaalt võrsunud maailmakuulsale arhitekti tütar Alexandra Tyng Kuresaare linnale enda maalitud portree isast. Portree on ka praegu üleval Kuressaare raekojas. FOTO: Irina Mägi

Leivatehase hoone asemele?

Kus aga võiks asuda arhitekti nime kandev keskus? Sarnase küsimuse esitasime aprillis korraldatud ideekorje käigus avalikkusele. Meie eesmärk oli mõista üldist meelestatust keskuse võimalike asukohtade suhtes. Pakkusime omalt poolt välja kolm asukohta ning samal ajal ootasime, et lisaks väljapakutule tõuseb pinnale veel ideesid, käivitub diskussioon ja nii saame parema ettekujutuse, kui teretulnud on Kahn oma kodusaarele.

Üldjoontes jagunesid hääletanute arvamusel võrdsest pakutud asukohtade vahel ja hääletusaktiivsus oli muljetavaldav. Kommentaarides esitatud uute asukohtadena pakuti välja Kohtu tänava vana leivatehase hoonet ja Kaare tänava kasarmupiirkonda. Samuti leiti, et Kahn'i keskus võiks asuda Torni ja Rohu tänava ristis, kuid lõviosa arvamusel rõhutas siiski loodava keskuse asukoha seotust Kuressaare

Kaasava eelarve edukad ideed on selgunud

Renate Pihl

arenduse ja kommunikatsiooni peaspetsialist

Saaremaa valla kaasavasse eelarvesse esitati tänava 34 ideed, millest hindamiskomisjon soovis välja 22, mis osalevad 11.–20. maini toimuvale rahvahääletusel.

„Väga palju suurepäraseid mõtteid,“ võtab kaasava eelarve ettepanekute hindamise komisjoni esimees Eda Kesküla protsessi lühidalt kokku. „Võrratu, et inimesed märkavad, mis nende ümber vajab parendamist, ning unistavad, mis võiks teisiti olla. Kui seekord ei saa mõtteid ellu viia, siis kindlasti ei tohi püssi pöösasse visata, vaid järgmisi võimalusi otsida,“ sõnab Kesküla.

Ehk siis – need ideed, mis hääletusvooru ei jõudnud, on samuti olulised. Pooltel juhtudel on sisuliselt tegemist kohaliku omavalitsusüksuse enda kohustuslike funktsioonidega, mis loodetavasti leiavad oma koha järgmiste aastate vallaelarvete kaudu. Oluline lisandväärtus on aga kindlasti kodanikepoolne tähelepanu juhtimine nn valukohtadele – olgu neiks siis kas (kergliiklus)teede, tänavavalgustuse või hallatavate asutuste investeringutega seonduv. Teiseks peamiseks põhjuseks, miks esitatud ideid rahvahääletusele suunata ei ole võimalik, on vastuolu seadusandlusega, peamiselt detailplaneeringutega seonduv. Ehk esitatud idee võib olla vägagi äge ja kogukonna vaatest igati vajalik ettevõtmine, kuid silmas tuleb pida, et ehituslike tegevuste puhul on oluline lähtuda planeeringutega seonduvast.

Rõõmu teeb see, et sündikust ja häid ideid saarlased jagub. Kodanike soov avalikku ruumi panustada ja selle sisustamisel kaasa rää-

lossiga ja planeeringu avatust merele.

Nüüd, kui kohad on kaardistatud, tuleb vaadata neile asukohtadele oluliselt detailsemalt ja põhjalikumalt. Järgmise loogilise sammuna ongi plaanis koostööprojekt Louis Kahn'i Eesti Sihtasutusega ja Taltechiga. Konkreetse projekti eesmärk on koos TalTechi ja Tallinna Tehnikakõrgkooli üliõpilastega mõtestada Louis Kahn'i keskuse võimalikke asukohti Kuressaare linnas, et luua võimalikult head ja täpsed tingimused rahvusvahelise arhitektuuri-konkursi korraldamiseks keskuse rajamisel.

Selleks, et oleks võimalik konkursil osalejatele anda võimalikult täpsed ja head algmaterjalid, on ääretult oluline keskuse võimalik asukoht enne erinevate töötubade kaudu läbi mõtestada.

KOMMENTAAR

Riigikogu kultuurikomisjon andis 3. mail välja info, et on otsustanud anda Riigikogu täiskogule ettepaneku nimetada järgmisteks Kultuurkapitali vahenditest toetatavateks riiklikult tähtsateks kultuuriehitisteks Tartu südalinna kultuurikeskuse, Narva Kreenholmi kultuurikvartali „Manufaktuur“, Arvo Pärdi nimelise muusikamaja ning Rahvusoperi praeguse hoone juurdeehituse. Lõplik otsus jõuab avalikkuse ette loodetavasti kevadistungijärgu lõpuks. Eesti Kultuurkapitali seaduse kohaselt toetab Kultuurkapitali nõukogu tähtsate kultuuriehitiste rajamist ja renoveerimist kuni kahe objekti ulatuses.

Viimati otsustas riigikogu 1996. aastal rahastada riiklikult tähtsate kultuuriehitistena Kumu, Eesti Rahva Muuseumi ning Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ehitamist.

Käesolev konkurs tervikuna on andnud väga hea info erinevate piirkondade kultuurivaldkonna ootustest ja vajadustest, tekitanud diskussiooni ja tõstatanud kultuurivaldkonna jaoks olulisi teemasid.

Saaremaa Muuseumi ja Kahn'i keskuse projektidega minnake siiski kohapeal planeeritud moel edasi, silma hoitakse peal erinevatel rahastusmeetmetel ja täiustatakse sisuloome detaile.

Helle Kahn

abivallavanem

HÄÄLETUSEL OSALEVAD IDEED:

Abruka multiotstarbeline spordiväljak (21 000 eurot) – MTÜ Abruka Külasetels.
Admiral Bellingshauseni mälestusmärgi rajamine (10 000) – Saaremaa Merekuuluri Selts.
Avalik disainsaun linnaruumi – edendame talisuplus- ja saunakultuuri (14 540) – MTÜ T-Klubi.
Eesti vanima kivikiriku, Valjala Martini kiriku väline valgustamine (23 913) – EELK Valjala Martini Kogudus.
Euroopa keskpunktis on saarlaste Õ (14 820) – Paadla Kandi Selts.
Igale saarlasele oma sibul ehk kevadine lillemeri Saaremaale (11 550) – Anneli Meisterson ja Getmer OÜ.
Kaarma Siserulapark (25 000) – MTÜ Kaarma Külad.
Koigi-Väljakulast Koigi rabasse mineva matkaraja juurdepääsutee parendamine (25 000) – MTÜ Tagavere Optimistid.
Korvpalliplats Nasvale (23 666) – MTÜ Nasva Elamus.
Korvpalliväljaku rajamine Sandlasse (25 000) – MTÜ Sandla Külade Selts.
Kudjape mänguväljaku jõulinnak (5500) – MTÜ Kudjape Arenguselts.
Kuressaare avalik koortepark „Koerakuut“ (25 000) – 4 Käppa Kaubandus OÜ.
Kärja lastemänguala (24 988) – kogukond; eestvedajad Hede Peetermann, Riine Turro, Rivo Turro.
Külaelu käima (25 000) – MTÜ Põide Spordiselts.
Kümme aastat Tartu Ülikooli väarikate ülikooli Saare maakonnas (4690) – Oesel Studium MTÜ.
Muratsi sadama välikäimla, parkla ning valgustuste rajamine (10 738) – Muratsi Kalur MTÜ.
Pääste- ja ennetusbussi soetamine Saaremaa vabatahtlikele merepäästjatele (25 000) – MTÜ Saaremaa Vabatahtlik Merepääste Selts.
Salme alevikusüdame kaasajastamine (24 716) – MTÜ Salme Rahva Maja Selts.
Soela sadama teenindushoone pöranda betoneerimine ja värskeveeboileri soetamine (25 000) – MTÜ Soela sadama Selts.
Tule merele (18 000) – Saaremaa Merisporidi Selts.
Väljõusaali edasiarendus (19 032) – Härmo Lambut ja MTÜ Ida-Saare Motoklubi.
Võhma külamaja elektrisüsteemi rekonstrueerimine (23 634) – Võhma Kultuuri- ja Spordiselts.

LIFE programm paneb Saare maakonna keskkonnaprojektidele öla alla

Saaremaa ja Muhumaa sümbol on kadakas. Paljudele võib aga tulla üllatusena, et kui kadakaid kasvab ühel maalapil liiga palju, kujutab see ohtu loopealsete ja muude pärandkoosluste liigirikkuse säilimisele. Ent kuidas seda liigirikkust kaitsta, kui raha napib? Üheks selliseks Euroopa otsetoetuseks on LIFE programm, mille abil on kohalikel omavalitsustel, riigiasutustel ja ettevõtjatel võimalus oma projektile rahastust taotleda.

LIFE programm annab võimaluse ja vahendid Saaremaa ja Muhu looduse ja keskkonna heaks ära teha nii, et see ka reaalset olulist mõju avaldaks. Lahendused peavad seejuures arvestama meid ümbritseva keskkonnaga, pakkudes ka majanduslikku ja sotsiaalset mõju.

Palju häid näiteid

Saare maakonnast võib leida hulgaliselt erinevaid pärandkooslusi, mida on varasematel aegadel kestvalt niidetud kui ka kasutatud karja- ja heinamaana. Paraku on viimase paari aastakümnega inimtegevus paljudel kooslustel katkenud, mistõttu ähvardab neid võsastumine ja bioloogilise mitmekesisuse kokkukuivamine.

Sellest annab märku kadakate ja mändide paljusust aladel, kus tegelikult peaksid kasvama hoopis teised eluvormid ning igapäevast aega veetma näiteks hobused, veised või lambad.

Et pärandkooslustele omast liigirikkust säilitada, sai 2014. aastal alguse suurprojekt LIFE to alvars (life.envir.ee/life-alvars), mille eesmärk oli taastada 2500 hektari suurusel alal alvareid ehk loopealseid nii Saaremaal, Muhus, Hiiumaal kui ka Lääne- ja Pärnumaal.

Kadakate katvus ei tohiks loopealsetel ületada 30%, seega nägid tegevused ette ka kinnikasvanud aladelt mändide ja kadakate raiumist. Projekt oli nii edukas, et valiti 2018. aastal Natura 2000 Awardi sotsiaalmajandusliku mõju kategooria võitjaks.

Kui mainitud projekt lõppes 2019. aastal, siis keskkonnaga seotud tegemisi jagub suures hulgal ka praegu. Nimelt viiakse Muhu saarel järgneva viie aasta jooksul ellu projekti LIFE Connecting Meadows (life.envir.ee/life-connecting-meadows), mis keskendub eeskätt rohumaade taastamisele.

Projekti ühe tegevusena külvatakse saare teepervetale ja elektriliinide alustele niidutaimi, toetamaks juba taastatud poollooduslike koosluste vahelist sidusust. Antud võtet teatakse ka kui ühenduskoridoride meetodit, mis võimaldab geneetilisel informatsioonil justkui „koridorina“ ühelt niidult teisele kanduda.

Lisaks ühenduskoridoride loomisele rakendatakse ka nn astumiskivide meetodikat, mille käigus saavad taastatud pärandniitudest vaheastmed erinevate alade vahel, tuues nad justkui pusletükkidena üksteisele taas lähemale. Sellega tagatakse erinevate pärandkoosluste liigirikkuse säilimine, mis on sealsete eluvormide kestmajäämise seisukohalt hädavajalik.

Kutsume tunnustama täiskasvanud õppijaid

Kutsume kuni 30. maini esitama kandidaate täiskasvanuhariduse tunnustuskonkursile. Kandidaate saab esitada neljas kategoorias – aasta õppija, aasta õpitegu, aasta koolitaja ja aasta õppijasõbralik tööandja.

Ootame aasta õppija kandidaadiks esitama inimesi, kes on täiskasvanuna jätkanud oma katkenud haridusteed või omandanud uue eriala ning seeläbi muutnud oma elu. Mõelge, kas teie tutvusringkonnas on mõni tubli õppija või väärrib tunnustust mõni koolitaja, kelle koolitusest hiljuti näiteks veebis osa saite, või vääriks tunnustust hoopis teie tööandja, kes on pakkunud enesetäiendamise võimalusi. Märgakem ja tunnustagem oma maakonna inimesi!

Eelmisel aastal oli meie maakonna aasta õppija **Marjana Luist**, kelle sõnul täiskasvanuna õppimine aitas uusi teadmisi omandades paremini tundma õppida nii iseennast kui ka ühiskonnas toimuvat. See on vajalik, et tulla paremini toime nii oma tööülesannete kui ka ühiskonna liikmeks olemisega.

Lisaks soovime konkursiga tunnustada **õpitegusid**, mis aitavad inimestel saada õp-

Kadakaste karjamaade kordategemiseks on võimalik LIFE programmist raha taotleda. Foto: Irina Mägi

LIFE programmil on sel aastal neli suunda: loodus ja elurikkus; ringmajandus ja elukvaliteet (sh õhukvaliteet, mullastik, vesi, jäätmed, kemikaalid, müra, ressursikasutus ja -tõhusus); kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine ning puhtale energiale üleminek.

Raha võiks eelkõige taotleda just suure mõjuga, s.t poolemiljoniliste ja suuremate ettevõtmiste jaoks, milleks Eestil siseriiklikke vahendeid alati ei jätku.

Hea projekti eelduseks on keskne idee, mistõttu on oluline, et projekti lugeja saaks aru, milles seisneb probleem, kuidas seda lahendada asutakse, milliseid tegevusi planeeritakse ning millist tulemust taotletakse. Idee võiks tulla „kastist väljapoole“ mõtlemisest ja teadmisesest, et LIFE soovib näha praktilisi, käegakatsutavaid tulemeid, millega panustatakse reaalset ja otseselt projekti seatud eesmärkidesse.

Oodatud on projektid, mis keskkonnas midagi paremaks teevad ja mida saaks hiljem laiemalt rakendada. Soovituslik oleks tutvuda Euroopa rohelise kokkuleppega ja kliimapolitiika põhialustega aastani 2050, mis annavad ülevaatliku pildi nii ELi kui ka Eesti prioriteetidest.

Milline on hea projekt?

Sageli võib tekitada küsimusi, millistele projektidele raha jagatakse ja millistele mitte. Hea projekt on uudne Euroopa Liidu tasemel, mistõttu tuleks projekti kirjutajal mõelda laiemalt, mitte ainult Eestile.

Eduka ning laiahaardelise projekti eelduseks on ka teemat hästi valdavad inimesed, kes tajuvad valdkonnasiseid probleeme ning oskavad neile lahendust näha. Seega peab projekti meeskond koosnema oma ala ekspertidest ning kui need on leitud, hakatakse arutama ja mõtlema, kus on kõige kriitilisem murekoht ning kuidas seda parandada.

Kindlasti tasuks projekti kirjutamisel läheneda probleemile laiemalt ja uurida, mida teistes riikides samas valdkonnas juba tehtud

on. Heal projektil on partnereid mitmest riigist, mis näitab teema olulisust laiemalt, samuti hinnatakse selliseid projekte üldjuhul kõrgemalt.

Küsi julgelt abi

Programmi taotlusvoorud avanevad juba sel suvel. Täpsemat infot projekti kirjutamisega seotud küsimuste ning tähtaegade kohta jagavad LIFE kontaktisikud (life.envir.ee/ kontakt), kes julgustavad esitajaid nendega ühendust võtma.

Keskkonnaministeeriumis ja Keskkonna-investeeringute Keskuses töötavad LIFE projektijuhid aitavad muuta programmi nähtavamaks, tõsta taotlejate teadlikkust projekti võimalustest, aidata parandada projektitaotluste kvaliteeti ning leida sobivaid partnereid. Ühtlasi on palju kasulikku informatsiooni jagada juba rahastuse saanud projektide juhtidel.

Projekti kirjutamine pole nii keeruline, kui esmapilgul tundub. LIFE-is on paindlikkust ning vajadusel saab teha muudatusi. Kui esimesel korral raha saada ei õnnestunud, tasub proovida uuesti. Vastavalt tagasisidele projekti täiendades võib see järgmisel aastal olla juba palju edukam: julge pealehakkamine on pool võitu.

Artikli kirjutamist on rahastatud projektist „LIFE programmist teadlikkuse suurendamine ja projektitaotluste kvaliteedi parandamine 2“, mida rahastab Euroopa Liidu liikmesriikide keskkonnaprojektide kaasrahastamise programm LIFE.

Gady Künnapuu ja Triin Kommer
LIFE projektijuhid

Suurjäätmete kogumisring

Suurjäätmete kogumisring toimub sel aastal mais kogumisringina ja juunis jäätmekäitleja juures vastuvõtuna.

8. mail kl 9–14 Salmel pakendipunkti juures (Aia 7a) ja Torgus lide bussipeatuses.

15. mail kl 9–14 Kihelkonnal vana vallamaja parklas (Pargi 1b) ja Lümanda Maja parklas.

22. mail kl 9–14 Mustjalas Kooli tänava parklas ja Leisi aleviku parklas.

29. mail kl 9–14 Valjalas teenuskeskuse parklas.

Juunis jätkub suurjäätmete vastuvõtt Sikassaare Vanametallis ja Kapra Vanametallis ning kestab kuni etteantud mahu täitumiseni. Tasuta võetakse vastu Saaremaa valla majapidamistes tekkinud suurjäätmeid kuni 3 m³ ühe majapidamise kohta. Vastu võetakse vanamööbel ja selle osad, voodid, madratsid, kardinapuud, vaibad, kraanikausid, vannid, dušikabiinid, WC-potid, lapsevankrid jms. Ettevõtete suurjäätmeid, elektroonikajäätmeid, aknaid, uksi, eterniiti, romusõidukite osi, rehve, ehitus- ja lammutusjäätmeid vastu ei võeta.

Teise isiku eest jäätmeid ära viies tuleb kogumispunktis esitada allkirjastatud volikiri, kus on toodud jäätmete tekkekohaks oleva korteri või majapidamise aadress, elaniku nimi, kelle nimel jäätmeid üle antakse, tema telefoninumber ja meiliaadress.

Vajadusel on võimalik tellida kogumiskampaania läbiviijalt oma suurjäätmete äraveoks transporditeenust. Sel juhul tasub tellija ise transpordikulu ja vajadusel ka laadimistasu.

Suurjäätmete kogumiskampaania viivad läbi OÜ Sikassaare Vanametall (tel 5566 9921) ja OÜ Kapra Vanametall (tel 5650 6282).

Katrin Koppel
jäätmete peaspetsialist

Kiirjuhise kevadkoristuseks

1. Vanamööbli ja selle osad, voodid, madratsid, kardinapuud, vaibad, kraanikausid, vannid, dušikabiinid, WC-potid, lapsevankrid ja muud suurjäätmed on võimalik tasuta ära anda mais ja juunis toimuva kogumiskampaania käigus.

2. Suured elektroonikajäätmed nagu pliigid, külmikud, mikrolaineahjud jms ning pisi-elektroonika nagu laadijad, vanad telefonid, triikraud, keedukannud jms, samuti pliikud ja patareid võetakse aastaringselt tasuta vastu Kudjape jäätmejaamas ja Maasi jäätmejaamas.

3. Ohtlikke jäätmeid võetakse vallaelanikelt aastaringselt tasuta vastu piiratud koguses Sikassaare Vanametallis.

4. Vanarehve võetakse aastaringselt tasuta vastu Sikassaare Vanametallis (8 sõiduauto-rehvi).

5. Kasutuskõlblikud esemed, mida endal enam vaja pole, vii teise ringi poodi või pane müüki/anna tasuta ära näiteks Facebooki Marketplace'i kaudu.

Eterniidi kogumisringi sel kevad-suvel ei toimu, kuid see korraldatakse esimesel võimalusel.

Hoja enda ja oma lähedaste tervist ja ära põleta jäätmeid! Põletada võib vaid värvimata, lakkimata, liimimata ja immutamata puitu ning kiletamata paberit ja pappi. Muude jäätmete põletamine kahjustab tervist ja on seetõttu rangelt keelatud.

Prügi, mis oma konteinerisse ära ei mahu, võib panna veopäevaks kotiga oma konteineri kõrvale. Jäätmevedaja võtab selle veopäeval kaasa.

Rohkem infot veebilehel www.saaremaavald.ee/jaatmete-liigiti-kogumine.

Maakonna laulupidu „Teel“ ja tantsupidu „Tuules“ toimuvad järgmisel aastal

Hea meel on teatada, et järgmine aasta tuleb Saaremaal taas suurte pidude aasta.

Tantsupidu „Tuules“ toimub 4.–5. juunil ja laulupidu „Teel“ 2.–3. juulil 2022.

Põhjus tantsupeo edasilükkamiseks on loomulikult viirusest tekkinud harjutamise paus ja piirangud ning laulupeo ettepoole nihutamine (pidu lükati vahepeal juba aastasse 2023) tuleb sellest, et 2023. aastal toimub üle-eestiline noorte laulu- ja tantsupidu.

Suur osa laulu- ja tantsupeo repertuaarist jääb samaks ning soovime kõigile hoogsat harjutamist, et järgmisel suvel taas üheskoos laulda ja tantsida.

Kristel Peel
kultuurinõunik

Meelis Kaubi
haridusnõunik

SPORT

Kevad kutsub liikuma

Aivi Auga
spordinõunik

Kevad on lootuse ja ärkamise aeg. Pärast pikka, emotsionaalselt rasket talve on lootus helgemale kevad-suvele ka meie spordimaastikul. Eks kõige raskem on olnud paljudele sportliku ja tervisliku motivatsiooni säilitamine ja veelgi raskem selle leidmine. Tunneme puudust vahetust kontaktist ja võimalusest koos rõõmustada või kurvastada.

Koos kevade tuleku ja piirangute vähenemisega tekitab inimestes suur soov koos tegutseda ja selleks otsitakse nii võimalusi kui vahendeid. Tegutsemisindu ja soovi midagi kogukonnas või suuremal spordimaastikul korraldada oli näha ka „Sporditoetuste I taotlusvoorus“, kuhu registreeriti 66 taotlust, kogusummas 69 376 eurot. Täismahus või osalise toetuse sai 37 projekti kogusummas 25 000 eurot.

Taotlusi oli nii rahvusvaheliste mõõtmetega võistluste korraldamiseks kui ka kogukonna spordiplatside parendamiseks ja kogukondliku sporditegevuse arendamiseks. On traditsioonilisi ja päris uusi ettevõtmisi.

Tulemas suur hulk võistlusi

6.–8. juunil toimub Rahvusvaheline II Malefestival, kus meie malesõpradel on taas vahetu võimalus kohtuda selle ala suurmeisteritega. Motosõbrad saavad kaasa elada 16.–18. juulil toimuvale Enduro maailmameistrivõistlustele Saaremaa etapile, orienteerujad on võtnud enda korraldada 28.–29.08 toimuvad Eesti meistrivõistlused orienteerumisejooksus (sprint, sprinditeade ja öine tavarada). Võistlused toimuvad Kuressaares, Pidulas ja Leedri külas. Spindivõistlus on põhiklassides ka WRE (World Ranking Event) võistlus, mis on ka välisriikide võistlejatele tugevamaks põhjuseks osalema tulla.

11.–13. augustil on oodata suurt hulka spordirahvast üle vabariigi, sest toimuvad firmaspordipäevad Saaremaal.

Oodata on ka huvitavat ja esmakordset ettevõtmist jalgrattasportlastele – 2. oktoobril toimuv Red Bull Tour of Vikings on unikaalse formaadiga gravel-tüüpi velotuur, mis sõidetakse ümber Saaremaa. Red Bull Tour of Vikingsi puhul on tegemist võistlusformaadiga, mille vältel läbi-vaadatud ühe päeva jooksul 330 km ning peavad erinevalt teistest võistlustest tehniliste probleemide lahendamiseks rajal ise toime tulema. Võistlusel osalevad nii profid kui amatöörid.

Lisaks on veel suur hulk rahvaspordiüritusi ja võistlusi nii harrastajatele kui tõsisematele tegijatele.

Golfist ja piirkonnamängudest

15. mail toimub Kuressaare linna sünnipäevale pühendatud 9. Kuressaare Open golfturniir. Samal päeval on ratta- ja jooksusõbrad oodatud aga Karujärvele, kus toimub Karujärve duatlon. 22. mail toimuvale 5. Ultima Thule jooksule oodatakse, arvestades hetkel kehtivaid piiranguid, seekord starti vaid pikemate distantside (21 ja 42 km) jooksjaid.

Pikas vaikus on olnud piirkondade spordimängud ja siin tehakse algust 29. mail Kaubi külas toimuva petan-ki turniiriga. Siinkohal kutsun üles kõiki piirkondade sportlikke inimesi – kui leiad, et mõni neist ligemale 20 piirkonnamängude alast on ka sinule meelepärane, võta ühendust oma piirkonna spordijuhiga ja anna panus oma kogukonna spordielu elavdamisse.

Kogu info piirkonnamängude kalendri kohta on leitav aadressil vald@saaremaavald.ee.

Põhjalik info kõigi Saaremaal toimuvate spordisündmuste kohta on ka Saaremaa Spordiliidu kodulehel info@saaremaasport.ee.

Kuna kõik piirangud ei ole veel lõppenud, on võistluste korraldajad taas väljakutse ees, kuidas organiseerida tegevusi nii, et kõik sellest rõõmu ja rahulolu tunneksid. Sellest tulenevalt on kindlasti ka tagasihoidlikum reklaam, mõne ürituse puhul osalejate arvu piiratus jne.

Olgem mõistvad ka ses osas, kui ühele nädalavahetusele mitu head üritust satub. Vältime suuri rahvakogunemisi, kuid liikumisrõõmu ja tervislikku tegevust jagub kindlasti kõigile.

Rõõmsat, positiivset ja sportlikku kevadet!

VALD ARVUDES

Aprillis kahanes valla elanike arv kaheksa inimese võrra

Aprillis sündis Saaremaa vallas 20 last ja suri 30 inimest (loomulik iive –10). Valda tuli elama 57 ja lahkus 55 inimest (rändesaldo +2). Kokku vähenes elanikkond aprillis kaheksa inimese võrra. Elanike arv oli 1. mail 31 393.

Avo Levisto
rahvastikutoimingute peaspetsialist

JALGRATTURILE

Millal ja kuidas peab näitama suunamärguandeid? 4. lugu

Jalgrattur juhina peab enne manöövrir sooritamist näitama suunamärguandeid ja peatumise korral pidurdamismärguannet.

Suunamärguandeid tuleb näidata enne sõidu alustamist; parem-, vasak- või tagasipööret; sõiduraja vahetust; takistusest ümberpõiget.

Suunamärguandeid peab näitama selleks, et teistele liiklejatele teada anda, kuhu rattur on suundumas. Jalgrattur peab enne manöövrir veendumata, et ta teistele liiklejatele ette ei keeraks, nt enne vasakpööret. Väga oluline on sõiduteel sõites jälgida tagant tulijate käitumist, vaadates üle õla. Kui kael on kange ja üle õla vaatamine raske, on mõistlik korraldada sõidutee ääres peatuda ning tagant lähenevaid sõidukijuhte jälgida.

Vasakpöörde on jalgratturi jaoks ohtlik manööver, mida on tiheda liiklusega kohtades mõistlik vältida. Ohutum on tee ääres peatuda, ära oodata mööduvad autod ja ületada tee rataskäekõrval lükates.

Jalgrattal puuduvad suuna- ja pidurituled, seega peavad jalgratturi käed näitama märguandeid. Märguandeid näitame teistele liiklejatele, et nad oskaksid meiega arvestada ja vältida ohuolukordi.

Seadus lubab suunamärguandeid näidata kahel viisil. Suunamärguannet tuleb näidata vähemalt kolm sekundit enne parem- või vasakpööret. Pöörde ajaks tuleb käsi juhtrauale tagasi asetada, et tasakaal säilitada (mootorsõidukitel peab suunatuli olema sisse lülitatud ka pöörde ajal).

PS! Pöördel olev jalgrattur peab andma alati teed neile liiklejatele, kes ületavad seda teed, millele jalgrattur pöörab. Enne vasakpööret tuleb läbi lasta otse liikuvad ja parempööret sooritavad juhid ning vajadusel anda teed jalakäijatele ja teistele jalgratturitele.

Pidurdamismärguande näitamiseks tuleb kõrvale tõstetud sirget kätt liigutada üles-alla.

Kui tead, et hakkad hoogu maha võtma

Paremsuunamärguande kaks võimalust:

Tõsta õla kõrgusele parem sirge käsi.

Vasaksuunamärguande kaks võimalust:

Tõsta õla kõrgusele vasak sirge käsi.

Kõverda õla kõrgusele tõstetud vasak käsi küünarnukist täisnurgas ülespoole.

Kõverda õla kõrgusele tõstetud parem käsi küünarnukist täisnurgas ülespoole.

ja sinu selja taga liigub veel liiklejaid, siis on ääretult oluline, et annad neile oma kavatsusest märku. Äkkpidurduse korral ei jõua tavaliselt pidurdamismärguannet näidata. Eelnevalt teada pidurdamise ja peatumise korral on märguande näitamine kohustuslik. Ikka selleks, et teiste liiklejatega arvestada ja neid oma tegevusest hoiatada.

Küsimus lugejale: Missugust märguannet peab jalgrattur näitama, kui ta soovib sõita otse?

Vastus saada 14. maiks e-mailile: ratas@

saaremaavald.ee. Vastusele lisa oma nimi, vanus ja kontakttelefon.

Eelmise küsimuse õige vastus: jalgratturile on sõiduteel sõites suunamärguannete näitamine kohustuslik.

Loosiõnn naeratas Saale Reinsalule, Lei-da Kasele ja Mati Metsanurgale.

Kirjutise koostasid

Marika Luik (Transpordiamet), Riina Allik (Saaremaa Vallavalitsus), Rainer Amur (Prokuratuur), Meelis Juhandi ja Ahto Aulik (Kuressaare Politseijaoskond) ning Riho Rääm (Bivarix rattapood).

SAAME TUTTAVAKS

Planeeringuspetsialist Piret Paiste

Piret on pärit endisest Pihtla vallast Masa külast. Kooliteed alustas ta Valjala põhikoolis, kus lõpetas 9 klassi, keskhariduse omandas aga Kuressaare Gümnaasiumis.

saare Gümnaasiumis.

Piret on lõpetanud Eesti Maaülikooli metsandus- ja maaehitusinstituudis kinnisvara planeerimise eriala tehnikateaduse magistrakraadiga. Ülikooliaegsed praktikad viis ta läbi Kaarma vallavalitsuse ehitus- ja planeerimisosakonnas ning Kuressaare linnavalitsuse geoinfo-teenistuse osakonnas.

Pärast ülikooli asus Piret tööle Uus Maa Kinnisvarabüroo Kuressaare kontoris kinnisvara hindajana, kuid jõudis seal enne lastega koju jäämist töötada neli ja pool aastat. Kuna nüüd on pojad kahe- ja nelja-aastased ning käivad lasteaias, tekkis ka Piretil oma sõnul aeg uuteks väljakutseteks.

„Planeeringuspetsialisti töökoht on väga hea väljakutse uute teadmiste ja kogemuste saamiseks. Pakub võimalust eneseteo-

tuseks, enesearenguks ning on huvitav ja vaheldusrikas töö,“ leiab Piret. Liati toetab seda nii ülikoolis õpitud eriala kui ka eelnev töökogemus kinnisvara alal.

Piret töötab valla ehitus- ja planeeringu-osakonnas 19. aprillist.

Kultuuri- ja sporditöö peaspetsialist Evelin Mesila

Senine vallavalitsuse tugiteenuste osakonna hankespetsialist Evelin Mesila töötab alates 3. maist kultuuri- ja sporditöö peaspetsialistina.

„Kandideerisin sellele kohale eelkõige uudishimust mitmekülgsema töö vastu,“ ütleb Evelin. „Olen isiksuselt palju loovam, kui riigihangete töö seda võimaldab. Usun, et orienteerun spordi- ja kultuuri-valdkonnas hästi, sest see haakub ka väga palju minu enda huvidega, mis omakorda annab mulle võimaluse olla valdkonna inimestele lähemal ning neid paremini mõista.“

Evelin on sündinud ja kasvanud Kuressaare ning lõpetanud Kuressaare Gümnaasiumi. Bakalaureusekraadi on ta omandanud Tallinna Ülikooli referent-toimetaja erialal ning saanud Tallinna Majanduskoolist kutsehariduse (5. taseme kutseõpe) juristi abi erialal. Praegu osaleb ta Tartu Ülikooli täiendkoolitusel, mille läbimisel saab abitreeneri kutse, EKR tase 3.

Evelin räägib, et väga suureks eeskujuks ja mentoriks sporditöös on talle ta isa Alver Kivi, kes tunneb väga hästi Saaremaa spordielu ning aitab lahata spordi hingeelu ja murekohti.

„Mind motiveerib töötamine koduvalla heaks. Leian, et uus amet võimaldab mul rakendada senist tööalast kogemust ning teoreetilist ettevalmistust, pakkudes võimalust eneseteostuseks ja arenguks.“

Evelinil on kolm last: tütar (15 a) ja kaks poega (11 ja 9 a). Oma hobidest nimetab ta ratsutamist – ta on ratsutanud 13. eluaastast alates, praegu tegeleb selle alaga rohkem tütar. Perel on ka kaheaastane hobune. „Oma hobusega ratsutada veel ei saa, selleks on ta liiga noor ja seepärast on ta mulle praegu akude laadimise eest,“ tõdeb Evelin. Tema teine hobi on rahvataants, millega hakkas tegelema tänu oma abikaasale Rainile.

Saaremaa vallavalitsuses on Evelin töötanud alates valla moodustamisest, enne seda töötas ta Lääne-Saare vallas.

Alanud on pindalatoetuste taotlemine

2. mail algas pindalatoetuste ja maaelu arengukava loomatoetuste taotluste vastuvõtt e-PRIAs. Erandkorras ei rakendata 2021. aastal toetuste vähendamist (1% tööpäeva kohta) hilinevad taotluste vastuvõtmise perioodil. Taotlusi saab esitada 15. juunini, aga palume taotlused esitada võimalikult varakult. Põhjaliku info toetuste tingimuste ja taotlemise kohta leiab PRIA veebilehel www.pria.ee (Toetused->Põllud ja metsandus või Toetused->Loomad ja kalandus).

Kui taotluse esitab taotleja esindaja, on oluline, et talle on antud volitus. Volituse saab vormistada e-PRIAs või soovituslikul vormil, mis on kättesaadav veebilehel www.pria.ee->Registrid->Kliendiregister->Esindusõigused ja volitused. Erakorraliselt saab erandina (juhul kui ei ole võimalik volitusi anda e-PRIAs, digitaalselt allkirjastatult või paberil) volitusi taotluste

esitamiseks anda ka telefoni teel. Selleks tuleb pöörduda PRIA poole registrite osakonna infotelefonil 731 2311.

Põldude ja poollooduslike koosluste alade joonistamisel palume pöörata tähelepanu sellele, et piirid, maakasutus ja kultuur vastaksid tegelikule olukorrale 2021. aastal ja et toetuse taotlejal oleks nende maade kohta olemas kehtiv maakasutusõigus. Toetust võib taotleda põllumajandusmaa kohta, mida taotlejal on õigus kasutada taotluse esitamise aasta 15. juuni seisuga. Toetuse saamise eelduseks on nii põllumajandusmaa kasutusõiguse olemine kui ka selle maa reaalne kasutamine.

Toetuste ja e-PRIA kasutamise kohta saab abi küsida PRIA pindala- ja loomatoetuste infotelefonil 737 7679 või pöörduda MES nõuandeteenistuse poole. Täpsemat infot leiab kodulehelt aadressil www.pikk.ee/teenused-ja-tooted/e-pria-kasuta

mise-juhendamise-2020-a.

Covid-19 viiruse leviku ulatusest tulevalt avame teenindusbürood 10. mail. Enne teenindusbüroosse pöördumist palun broneerige aeg Saaremaa teenindusbüroo telefonil 453 0491 või meie kodulehe kaudu aadressil web.pria.ee/broneering.

Selleks, et olla kursis muudatustega, mis tulenevad viiruse leviku tõkestamiseks ettenähtud piirangutest, palume jälgida jooksvalt infot PRIA kodulehel www.pria.ee.

Tiia Tamm-Suik
PRIA teabeosakonna
meediasuhete juhtivspetsialist

PÕLLUMAJANDUSE REGISTRI
JA INFORMATSIOONI ÄMET

Meelespea oksjon Kuressaare Haigla vähipatsientide tugiteenuste toetuseks

Detsembris 2020 hakkas Kuressaare Haigla koos Ida-Tallinna Keskhaiglagaga tegema koostööd vähi keemiaraviks Saaremaal, mis annab raske haigusega võitlevatele patsientidele esmakordselt võimaluse keemiaraviks kohapeal.

Lisaks keemiaravile vajavad vähipatsiendid ka tuge ja teenuseid, mida saavad pakkuda spetsialistid – psühholoogid, füsioterapeudid, taastusraviarstid või loovterapeudid. Need teenused on ravi-protsessis üliolulised ja aitavad kiirendada haigusest taastumist.

Paraku on vähihaigete võimalused toetusravi saamiseks nii ravi ajal kui ravijärgselt Eestis ebaühtlased. Kuressaare Haigla on võtnud südameasjaks pakkuda lisaks kohapealsele keemiaravile ka vajalikku toetusravi, mida Eesti Haigekassal ei ole võimalik piisavas mahus rahastada.

Selleks, et aidata kaasa Saaremaa vähipatsientide haigusest taastumisele ja võimalikult kiirele igapäevaelu naasmisele, korraldab MTÜ Meelespea koos Kuressaare Haigla Toetusfondiga heategevusliku käsitööesemete, kunsti ja disaini veebioksjoni. Iga oksjoni kaudu saadud euro aitab pakkuda patsientidele väärtuslikku toetusravi.

Oksjonile on annetustena oodatud kunsti-, disaini- ja käsitööesemed, olgu nendeks siis maalid, graafika, tarbekunst, ehted, aksessuaarid, riided või muu. Need esemed võivad olla ka spetsiaalselt oksjoni jaoks valminud. Eset saates ära unusta kirja panna selle saamislugu, mille lisame oksjoni müügilooesse.

Esimeid oksjonile saab loovutada kuni 23. maini 2021.

Annetamiseks saada sõnum Meelespea Oksjoni Facebooki sõnumikesse. Võid saata ka e-kirja aadressile meellespea.mtu@gmail.com või helistada tel 53320004 (Aive Laanemets) või 5227417 (Piret Juht). Seejärel lepime kokku, kuidas annetus kontaktivabalt meieni jõuaks.

Oksjon ise toimub kontaktivabalt ja Facebooki keskkonnas leheküljel Meelespea Oksjon.

Fotod esemetest laeb korraldaja eseme saabudes fotogaleriisse, iga ese oma oksjoni numbri, lühitutvustuse ja lühikese looga annetajalt.

Pakkumisi saab teha kommentaaridesse esemeid tutvustavate piltide alla ning võib-olla see, kes teeb suurimas väärtuses pakkumise enne 31. maid kell 23.00.

Võitjad kannavad ostusumma SA Kures-

saare Haigla Toetusfondi arveldusarvele EE592200221076182498 (Swedbank), selgitusse meelespea oksjon ja võidetud eseme number.

Kogu oksjonilt saadud tulu läheb SA Kuressaare Haigla Toetusfondile vähipatsientide ravi tugiteenuste toetamiseks.

MTÜ Meelespea võtab võitjatega ühendust pärast tasumist ja toimetab esemed kontaktivabalt kohale esimesel võimalusel.

NB! Vähiravi patsientide tugiteenuseid saab toetada ka oksjoniväliselt juba praegu, tehes ülekanne Kuressaare Haigla Toetusfondi arveldusarvele EE592200221076182498, märksõnaga #meellespeaoksjon. Fond on seisuga 01.04.2021 Maksu- ja Tolliameti tulumakusoodustusega ühingute nimekirjas.

Anname üheskoos Saaremaa vähihaigetele võimaluse naasta harjumuspärase ja täisväärtusliku elu juurde võimalikult kiiresti!

Aitäh, et meid toetate!

Aive Laanemets, Piret Juht
MTÜ Meelespea nimel

Siiri Rannama, Edward Laane, Märt Kõlli
Kuressaare Haigla Toetusfondi nimel

LÜHIDALT

Toeta Pöide Maarja kiriku oreli valmimist

Pöide Maarja kogudus jätkab annetuste kogumist oreli valmimise toetuseks. Loodame, et veel tänavu hüüab iidse Pöide kirikus pillide kuningas.

Iga annetaja saab soovi korral siduda oma annetuse konkreetse orelivilega. Kui soovitakse endale nimelist orelivilet, tuleb minna ilmarõõru lehele poidekirik.ee ja valida välja meelepärane vile kas pedaali, esimese või teise manuaali viledest. Seejärel andke valikust teada e-posti aadressil poide@eelk.ee. Me võtame ühendust ja informeerime, kuidas saab annetust teha.

Annetajate üle peetakse arvestust ja

nende nimed jäädvustatakse sobival viisil nii, et on näha, kes on konkreetse orelivile heaks annetanud.

Iga annetust aitab kaasa Pöide kiriku oreli valmimisele ja ka edasisele hooldamisele. Lisaks sellele saab annetaja teadmise, et tema nimega on seotud konkreetne vile Pöide kiriku orelis.

Kui pole soovi omandada nimelist vilet, võib oreli heaks annetada Swedbanki kontole EE232200221039772450, saaja: EELK Pöide Maarja kogudus, selgitus: orel.

Veiko Vihuri
Pöide koguduse õpetaja

Koerte ja kasside marutaudivastane vaktsineerimine

Koerte ja kasside marutaudivastane vaktsineerimine ja kiibistamine toimub laupäeval, 15. mail kl 10 Loona kanala teeristis, kl 10.10 Posti vahtra juures, kl 10.25 Loona bussipeatuses, kl 10.40 Piila külas, kl 10.50 Kaubi külas, kl 11 Tõrise külas, kl 11.20 Eikla kaupluse juures, kl 11.30 Koidula külas, kl 11.35 Eikla kortermajade juures.

Marutaudi vaktsineerimine on tasuta,

transpordi eest tasuda kaks eurot. Mikrokiibi paigaldamine + kiip maksab 14 eurot. Võimalus vaktsineerida koeri ja kasse kompleksvaktsiiniga (koerad 19 eurot ja kassid 18 eurot). Koduvisiidi soovijail eelnevalt helistada (visiiditasu 18 eurot + transport). Müügil erinevaid parasiitidevastaseid ravimeid lemmikloomadele.

Info: volitatud loomaarst Gaili Tiitma, tel 5621 7760.

Uus bussipeatus – Pojengi

OÜ Saaremaa Puukool pöördus Saaremaa vallavalitsuse poole lisapeatuse rajamise taotlusega.

Uus peatus nimega POJENGI asub Tõlli-Mustjala maanteel Ansi ja Anijala peatuste vahel.

Vallavalitsus sai peatuse rajamiseks Transpordiametilt jaatava vas-

tuse ning Eesti Teed AS paigaldas nimetatud peatused. 1. maist on Pojengi peatus lisatud kõikidesse kolme suuna sõiduplaanidesse, mis läbivad nimetatud peatust.

Meeldivaid reise!

Saaremaa vallavalitsus

KÜLAVANEMAD JA VANEMATE VALIMISED

Vallavalitsuse 20. aprilli istungil kinnitati viieks aastaks Koki külvavanemaks Kätlin Kallas ja külvavanema asetäitjaks Marko Vagrõm, Tohku külvavanemaks Romet Algo ning Karala külvavanema ülesandeid täitma Karala Külaelu Arendamise Selts. Samal istungil kinnitati viieks aastaks Kihelkonna alevikuvanemaks Priit Kessel.

Kõrkküla, Ulje ja Hirmuste külvavanemate valimine toimub **11. mail** kell 18 Kõrkküla külaplatsil. Täpsustav info: Tiina Luks, tel 5668 8499, Kati Aus, tel 510 4086.

Paevere, Kogula, Vennati, Karida külvavanemate valimine toimub **13. mail** kell 18 Hallikivi seikluspargis. Täpsustav info: Riina Voog, tel 5595 9773 (Vennati), Aivu Sillart, tel 5664 1183 (Paevere ja Kogula), Katrin Koppel, tel 5076028 (Karida).

Kehila külvavanema valimine toimub **15. mail** kell 12 Kehila küla keskel (autolavka peatuses).

Kaarma kandi külade (Asuküla, Kaarma, Kaarma-Jõe, Kaarma-Kiriku, Kiratsi, Kaku, Kuke, Liivanõmme ja Uduvere) külvavanema(te) valimine toimub **16. mail** kell 12 Kaarma maalinnal.

Kärla alevikuvanema valimine toimub **16. mail** kell 13 Kärla pargis. Täpsustav info: Villi Pihl, tel 526 2039.

Orissaare alevikuvanema valimine toimub **22. mail** kell 11 Orissaare lauluväljakul.

Kaarma-Kungla, Endla ja Vantri külade üldkoosolek toimub **28. mail** kell 19 Elme mõisapargis. Teemaks külade vanema valimine ja jooksvad küsimused.

Kungla küla koosolek toimub **29. mail** kell 10 Kungla sadamas. Päevakord: külvavanema valimine ja muud küsimused.

Iilaste küla üldkoosolek toimub **29. mail** kell 12 Iilaste küla postkastide juures. Päevakorras külvavanema valimine ja küla edasiste plaanide arutelu.

Aste külvavanema valimine toimub **29. mail** kell 14 Aste külas Punase ja Rohelise kortermaja vahel asuva lipumasti juures. Lisainfo tel 53707407.

Kaali-Liiva külvavanema valimine toimub **30. mail** kell 12 Kõljala külamajas.

Koimla külvavanema valimine toimub **30. mail** kell 17 Taritu koolimaja juures.

Saaremaa Vallavalitsus on välja kuulutanud järgmised avalikud konkursid:

Saaremaa Noorsootöö Keskuse juhataja (tähtaeg: 25.05).

Hankespetsialist (tähtaeg: 16.05).

Arhitekt (tähtaeg: 31.05).

Kandideerimisavaldus esitada Saaremaa Vallavalitsusele aadressil konkurss@saaremaaavald.ee või Lossi 1, 93819 Kuressaare linn.

Samuti on välja kuulutatud avalikud konkursid:

Lasteaia- ning liikumisõpetaja

Kuressaare Tuulte Roosi Lasteaias (tähtaeg: 7.05)

Bioloogia-geograafia õpetaja

Kuressaare Vanalinna Koolis (tähtaeg: 10.05)

Ajaloo, inglise keele, karjääriõpetuse, kunstipõpetuse, liikumisõpetuse ning tehnoloogiaõpetuse õpetaja

Kärla Põhikoolis (tähtaeg: 16.05)

Lasteaiaõpetaja

Kuressaare Ida-Niidu Lasteaias (tähtaeg: 16.05)

Abiõpetaja

Kuressaare Vanalinna Koolis (tähtaeg: 21.05)

Eripedagoog ning logopeed

Saaremaa Laste ja Perede Tugikeskuses (tähtaeg: 1.06)

Saksa keele ning väikeklassiõpetaja

Aste Põhikoolis (tähtaeg: 11.06)

Kandideerimise täpsete tingimuste ning ametijuhenditega saab tutvuda veebilehel

www.saaremaaavald.ee/toopakumised

KURESSAARE RAHVAÜLIKOOI.
kutsub vestlusõhtule

28. mai

Naistejutud
Mood tänapäeval

Tiina
Talumees

Toimumiskoht: Arensburg
Boutique Hotel & Spa

Lisainfo ja registreerimine:
www.ktg.edu.ee/rahvaylikool

Kontakt: Krista Hallik, 52 69 690
rahvaylikool@ktg.edu.ee

KURESSAARE KESKVÄLJAKUL

16.MAI 2021 KELL 14.00
TASUTA

LÄÄNESAARTE KAMMERORKESTER

DIRIGENT EDOARDO NARBONA
VIULISOLIST HANS CHRISTIAN AAVIK

- ◆ **SOODSAIMA HINNAGA**
- PRÜGI VASTUVÕTT Saaremaal**
- ◆ **VANAMETALLI** kokkuost
- ◆ **LAMMUTUS** tööd
- ◆ Lõhutud **KÜTTEPUUDE** müük
- ◆ **METSAMAA**, k.a raiutud metsamaa ost
- ◆ **PÖLLUMAA OST**

🌐 WWW.VANAMETALL.EE ☎ +372 5566 9921

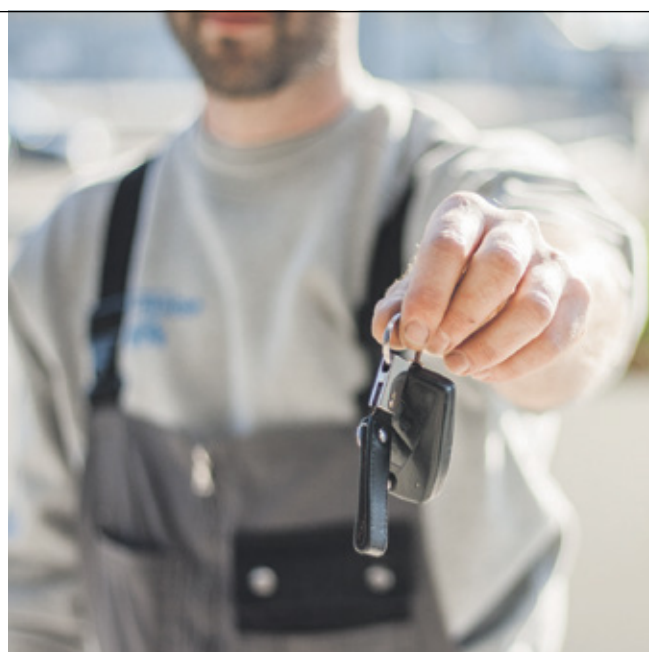
ML
autoservice

Remont, hooldus ja varuosad
kõikidele automarkidele.

**OLEME ERIOLUKORRA
AJAL AVATUD
E-R 8-17**

Jälgime kõiki eriolukorra nõudeid!

+372 4522550
www.mlauto.ee

**ML VEOAUTO- JA
VÄRVIKESKUS**

Veoautode remont, hooldus ja varuosad.
Sõidu- ja veoautode kindlustusjuhtumite käsitlemine.
Pleki- ja värvitööd.

Oleme eriolukorra ajal avatud E-R 08-17

www.mlauto.ee | +372 45 21 929 | veoauto@mlauto.ee

POSTIMAJA

**Rendile anda erineva suurusega
äri- ja laopinnad 10-300m²**

Torni tn 1, Kuressaare | maidu.lempu@gmail.com

Üürnikel sisehoovi kasutamise võimalus!

VOOLU 4

**Soodsalt üürida erineva suurusega
lao-, tootmis- ja äripinnad**

Voolu tn 4, Kuressaare | maidu.lempu@gmail.com

TRÜKIARV:
14 050

VÄLJAANDJA:
Saaremaa Vallavalitsus

TEOSTAJA:
Ajakirjastus OÜ

TRÜKKIJA:
Printall

TOIMETAJA: Merike Pitk
Tel 452 5022, 521 6653; merike.pitk@saaremaaavald.ee

REKLAAMI TELLIMINE:
reklaam@ajakirjastus.ee; 5688 8797